

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Факультет початкової освіти та мистецтва

МИКОЛА ФОМЕНКО

**МАРШ
НА ТЕМУ
«ЇХАВ СТРІЛЕЦЬ НА
ВІЙНОНЬКУ»
ДЛЯ ФОРТЕШАНО В ЧОТИРИ РУКИ**

Навчальний посібник

Дрогобич
Посвіт
2023

УДК 78.084:780.616.432

Ф 76

Рекомендовано вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти (протокол № 6 від 27 квітня 2023 року).

Рецензенти:

Полюга Вікторія Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Сторонська Наталія Зенонівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Упорядник Уляна Молчко

Ф. 76

Фоменко М. Марш на тему «Їхав стрілець на війноньку» для фортепіано в чотири руки: навчальний посібник / упорядник та автор вступної статті Уляна Молчко. Дрогобич: П'світ, 2023. 16 с.

ISMN 979-0-707542-52-1

Посібник підготовлено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Фортепіано» для другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). У навчальному посібнику представлений фортепіанний твір композитора української діаспори зі США, педагога, піаніста, публіциста Миколи Фоменка в музичній редакції Уляни Молчко. У вступній статті У. Молчко здійснила музично-естетичний аналіз п'єси, висвітлила методичні поради стосовно проблем виконання та інтерпретації композиції.

ISMN 979-0-707542-52-1

© Фоменко М., 2023

© Молчко У., упоряд., 2023

© Молчко У., вст. ст., 2023

© П'світ, 2023

«МАРШ НА ТЕМУ «ЇХАВ СТІЛЕЦЬ НА ВІЙНОНЬКУ» ДЛЯ ФОРТЕПІАНО В ЧОТИРИ РУКИ МИКОЛИ ФОМЕНКА – ВЗІРЕЦЬ НАЦІОНАЛЬНО СПРЯМОВАНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО РЕПЕРТУАРУ ДЛЯ ФОРТЕПІАННОГО АНСАМБЛЮ

Становлення національної музичної культури в період сучасного державотворення ґрунтується на поверненні до мистецької скарбниці творів українських композиторів, які в силу складних політичних обставин початку ХХ століття творили арт простір в інонаціональному середовищі. До них належить культурно-освітній діяч української діаспори США Микола Фоменко (1894–1961).

Композиторська спадщина Миколи Фоменка охоплює різні сфери жанрів. Це опери, симфонічна, театральна, камерно-вокальна музика, опрацювання пластових пісень, інструментальні п'єси. Працюючи спочатку викладачем у Харківському музично-драматичному інституті, а з 50-х років у нью-йоркському центральному відділі Українського музичного інституту, він глибоко усвідомлював творення націоспрямованого педагогічного репертуару. Формування сучасної мистецької освіти неможливе без знання музичної культури української діаспори, тому вона «як інтегральна частина загальноукраїнського музичного процесу, після довгих років ігнорування потребує вивчення, систематизації, критичного аналізу з боку вчених, митців, діячів культури»¹.

У фортепіанному доробку автора біля десяти творів: «Соната» тв. 1, «Варіації», «Рондо», «Концерт для фортепіано з оркестром», «Концертіно», «Бурлеска», «Балада», «Прелюди», «Лірична поема», «Поема Карпат», «Маршова», цикл «Моя веселка», три п'єси для початківців «Пісня», «Арієтта», «Марціале», марш «Їхав стрілець на війноньку» для фортепіанного ансамблю»². Ці піаністичні композиції вирізняються

¹ Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. С.10.

² Там само. С. 586–588.

«глибоким ліризмом і романтикою, щирістю відчуття, ритмічною й гармонічною мовою та наскрізь українським характером»³, – зазначає Галина Лагодинська-Залеська.

Композиції для фортепіанного дуету «є одним з поширених жанрів інструментального ансамблевого виконавства»⁴ як в Україні, так і в світі. До цього жанру зверталось чимало композиторів української діаспори ХХ століття, серед яких – В. Шуть («Аркан», «від Києва до Лубен»), В. Сидоренко («Три канадські пісні»), Ю. Фіала («Соната для двох фортепіано»), М. Кузан («Діахронія» для двох фортепіано), О. Павук («Suite» для двох фортепіано) та інші. Композиція «Марш на тему «Їхав стрілець на війноньку» для фортепіано в чотири руки» М. Фоменка, який був створений у 1955 році в Нью-Йорку, є яскравим доповненням розвитку цього музичного різновиду в національній музиці.

Мета посібника – вперше ввести до науково-педагогічного та музикознавчого обігу повернуту в Україну рукописну копію «Маршу на тему «Їхав стрілець на війноньку» для фортепіано в чотири руки» одного з видатних представників української діаспори в США Миколи Фоменка. Завданнями посібника є розшифрування нотного тексту, який з плином часу втратив чіткість прочитання, здійснення музично-естетичного аналізу твору, вияскравлення динамічних відтінків, агогічних ремарок, представлення редакторської педалізації, у якій враховані особливості фортепіанної фактури обох партій.

Твір розпочинається урочистим вступом. Акордова фактура першої партії та пружний ритмічний малюнок шістнадцятих послідовностей відображають святковий та піднесений настрій. Репетиційний виклад другої партії доповнює тріумфальний початок композиції фанфарним звучанням.

³ Лагодинська-Залеська Г. Микола Фоменко. *Овид*. 1957. Ч. 10 (87). С. 18. Передрук : *Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття : монографія*. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. С. 594.

⁴ Олійник Я. Фортепіанний дует в музичній культурі України другої половини ХХ століття. (На матеріалі діяльності ансамблів Києва та Львова). Житомир : ПП Рута, 2009. С. 4.

Тематичне проведення з'являється переважно в партії першого фортепіано веденням мелодії секстовими послідовностями. Короткі восьмі паузи, що роз'єднують музичний виклад, підсилюють в творі маршову образність. Короткі, стрімкі швидкобіжучі пасажі підкреслюють мужній, вольовий характер п'єси. Тематичне розгортання проходить на тлі пружного групування восьмої і двох шістнадцятих вартостей, що є панівними в другій партії.

Авторська ремарка *Pesante* вияскравлює кульмінаційний епізод «Маршу на тему «Їхав стрілець на війноньку». Октавно-акордовий виклад в обох партіях, альтерація співзвучь, збільшення динаміки до *ff* підсилюють переможний характер композиції.

Повернення до початкового тематичного проведення здійснює образно-формотворче обрамлення твору. Енергійний настрій витримується до кінця композиції шляхом застосування акордових послідовностей на сильних долях такту. Короткі емотивні паузи загострюють вольову сторону маршу. Утвердження тонічного звуку завершує тріумфально-піднесену композицію митця української діаспори в Америці.

«Марш на тему «Їхав стрілець на війноньку» Миколи Фоменка збагатив педагогічний та концертний репертуар художнім перевтіленням цього жанру для фортепіанного ансамблю. Святково-урочистий характер твору досягається чіткою формою, переважанням віртуозної октавно-акордової фактури, чітким, карбованим ритмом. Вихід у світ цієї композиції заповнить репертуарну прогалину в навчальних програмах мистецьких закладів різних рівнів.

Уляна Молчко,
доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін
та інструментальної підготовки
факультету початкової освіти та мистецтва
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Марш

на тему "Їхав стрілець на війноньку"
для фортепіано в чотири руки

Микола Фоменко

Primo

Tempo di marcia

The musical score is written for piano four hands in 2/4 time, key of B-flat major. It consists of five systems of two staves each. The tempo is marked "Tempo di marcia". The score includes dynamic markings such as *mf* and *ff*, and performance instructions like "Primo" and "Tempo di marcia". The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are also slurs and accents throughout the piece.

Primo

34

Musical score for measures 34-39. The system consists of two staves. The upper staff features a melodic line with eighth-note patterns and some slurs. The lower staff provides a harmonic accompaniment with chords and eighth-note figures. The key signature has two flats, and the time signature is 4/4.

40

ff

Musical score for measures 40-46. The system consists of two staves. The upper staff has a series of rests for the first four measures, followed by a melodic line. The lower staff has rests for the first four measures, followed by a rhythmic accompaniment. A dynamic marking of *ff* (fortissimo) is present at the beginning of the system.

47

p

Musical score for measures 47-53. The system consists of two staves. The upper staff has a melodic line with slurs and ties. The lower staff has a rhythmic accompaniment. A dynamic marking of *p* (piano) is present at the end of the system.

54

Musical score for measures 54-59. The system consists of two staves. The upper staff has a melodic line with slurs and accents. The lower staff has a rhythmic accompaniment. The key signature changes to one flat in the final measure of this system.

60

Musical score for measures 60-65. The system consists of two staves. The upper staff has a melodic line with slurs and accents. The lower staff has a rhythmic accompaniment. The key signature remains one flat.

Primo

66 **Pesante**
f sub. con feam. *più f*

74 **ff** *molto pesante*

81 *mf* *f*

89 *mf* *mp*

97 *f*

104

Musical score for measures 104-112. The piece is in a minor key. The right hand features a melodic line with grace notes and slurs, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines. Dynamics include *mf* and *p*. A *v* (accents) is placed above the first measure of the right hand.

113

Musical score for measures 113-119. The right hand has a melodic line with slurs and accents, while the left hand has a more rhythmic accompaniment. Dynamics include *p*, *mf*, and *f*. A *v* (accents) is placed above the first measure of the right hand.

120

Musical score for measures 120-124. The right hand features a melodic line with a *8va* (octave) marking and slurs. The left hand has a harmonic accompaniment with slurs. Dynamics include *ff* and *fff*.

Марш

на тему "Їхав стрілець на війноньку"
для фортепіано в чотири руки

Микола Фоменко

Secondo

Tempo di marcia

Musical score for the first system, measures 1-6. The piece is in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The music is written for two staves (treble and bass clefs). The first staff contains the melody, and the second staff contains the accompaniment. Dynamics include *sf* (sforzando) and accents (*>*). The tempo is marked *Tempo di marcia*.

Musical score for the second system, measures 7-13. The melody continues in the first staff, and the accompaniment is in the second staff. Dynamics include *sf* and *ff* (fortissimo). Accents (*>*) are used throughout. The tempo remains *Tempo di marcia*.

Musical score for the third system, measures 14-19. The melody is in the first staff, and the accompaniment is in the second staff. Dynamics include *ff* and *mf* (mezzo-forte). Accents (*>*) are present. The tempo remains *Tempo di marcia*.

Musical score for the fourth system, measures 20-26. The melody is in the first staff, and the accompaniment is in the second staff. Dynamics include *mp* (mezzo-piano). Accents (*>*) are present. The tempo remains *Tempo di marcia*.

Musical score for the fifth system, measures 27-32. The melody is in the first staff, and the accompaniment is in the second staff. Dynamics include *f* (forte) and *p* (piano). Accents (*>*) are present. The tempo remains *Tempo di marcia*.

Secondo

34

Musical score for measures 34-39. The piece is in a minor key with a key signature of one flat. The music features a complex texture with multiple voices in both hands. A dynamic marking of *f* (forte) is present in measure 37. A slur covers the right-hand part from measure 34 to 39.

40

Musical score for measures 40-46. The music continues with a similar texture. Dynamic markings include *f* (forte) in measure 42 and *mf* (mezzo-forte) in measure 44. A *marcato* marking is placed under the bass line in measures 42-44. Slurs are used to group notes in both hands.

47

Musical score for measures 47-53. The music features a steady rhythmic pattern in both hands. A slur is present over the right-hand part in measure 53.

54

Musical score for measures 54-59. The music continues with a similar texture. A slur is present over the right-hand part in measure 59.

60

Musical score for measures 60-65. The music features a complex texture with multiple voices in both hands. Dynamic markings include *f* (forte) in measure 61 and *mp* (mezzo-piano) in measure 65. A slur covers the right-hand part from measure 60 to 65.

Secondo

Pesante

66

f sub. *pui f*

This system contains measures 66 through 73. The music is written in bass clef with a key signature of two flats. It features a series of chords and melodic lines with accents. The dynamic markings *f sub.* and *pui f* are present.

74

ff *molto Pesante*

This system contains measures 74 through 80. The music continues with chords and melodic lines. The dynamic marking *ff* and the tempo marking *molto Pesante* are present.

81

sub. p mf

This system contains measures 81 through 88. The music features a melodic line in the upper voice and a more active bass line. The dynamic marking *sub. p mf* is present.

89

sub. ff marcato *marcato f*

This system contains measures 89 through 96. The music is characterized by a strong, accented feel. The dynamic markings *sub. ff marcato* and *marcato f* are present.

97

mf *f*

This system contains measures 97 through 104. The music concludes with a melodic line and chords. The dynamic markings *mf* and *f* are present.

Secondo

104

pp

Detailed description: This system contains measures 104 through 112. It is written for two staves in bass clef. The music features a complex texture with many beamed notes and rests. A dynamic marking of *pp* (pianissimo) is present in the right-hand staff towards the end of the system.

113

ppp *p* *mf*

8va

Detailed description: This system contains measures 113 through 119. It is written for two staves in bass clef. The music shows a dynamic progression from *ppp* (pianississimo) to *p* (piano) to *mf* (mezzo-forte). A dashed line labeled *8va* indicates an octave shift in the right-hand staff. The system concludes with a treble clef change in the right-hand staff.

120

ff *fff*

Detailed description: This system contains measures 120 through 127. It is written for two staves. The right-hand staff uses a treble clef, while the left-hand staff remains in bass clef. The music features a dynamic progression from *ff* (fortissimo) to *fff* (fortississimo). The system ends with a double bar line.

З М І С Т

Уляна Молчко. «Марш на тему «Їхав стрілець на війноньку» для фортепіано в чотири руки Миколи Фоменка – взірець національно спрямованого педагогічного репертуару для фортепіанного ансамблю»3

Микола Фоменко.

Марш на тему «Їхав стрілець на війноньку» для фортепіано в чотири руки6

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МИКОЛА ФОМЕНКО

**МАРШ НА ТЕМУ
«ЇХАВ СТІЛЕЦЬ
НА ВІЙНОНЬКУ»**

ДЛЯ ФОРТЕПІАНО В ЧОТИРИ РУКИ

Навчальний посібник

Упорядник
Уляна Молчко

Комп'ютерний набір нот та технічне редагування
Марта Бойчук

Дизайн обкладинки
Олег Лазебний

Технічний редактор
Василь Герман

Здано до набору 01.06.2023 р. Підписано до друку 29.06.2023 р.
Гарнітура Times New Roman. Формат 60x84 1/8.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 1,86. Зам. № 9425.
Наклад 300 примірників.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Друк ПП «П'ОСВІТ»
Адреса: вул. І. Мазепи, 7, м. Дрогобич, 82100 Україна
e-mail: posvitdruk@gmail.com